

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 2/2016-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. januára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Pravdíkovou Bučkovou, PhD., Sputniková 18, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu pred diskrimináciou podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Sžo 71/2014 z 28. januára 2015 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Sp 119/2013 z 27. júna 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Evou Pravdíkovou Bučkovou, PhD., Sputniková 18, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu pred diskrimináciou podľa čl. 14 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Sžo 71/2014 z 28. januára 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Sp 119/2013 z 27. júna 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ požiadal Centrum právnej pomoci (ďalej len „centrum“) o priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 2 S 242/2013. Centrum sťažovateľovi rozhodnutím sp. zn. 8370/2013 zo 4. decembra 2013 (ďalej len „rozhodnutie zo 4. decembra 2013“) nepriznalo nárok na poskytnutie právnej pomoci z dôvodu, že *„nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu“* v zmysle § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“). Sťažovateľ podal 27. decembra 2013 proti rozhodnutiu centra zo 4. decembra 2013 odvolanie v súlade s § 10 ods. 5 zákona o poskytovaní právnej pomoci, na základe ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9 Sp 119/2013 z 27. júna 2014 zrušené podľa § 250j ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), vec bola vrátená centru na ďalšie konanie a sťažovateľovi nebola priznaná náhrada trov konania.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že *„Dôvodom, pre ktorý tak prvostupňový súd rozhodol bola údajná nepreskúmateľnosť rozhodnutia Centra právnej pomoci pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov v otázke splnenia zákonných predpokladov pre poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) a § 4 ods. 1 písm. i) zákona č. 327/2005 Z. z. V dôsledku aplikácie ustanovenia § 250j ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku na strane sťažovateľa došlo k vylúčeniu možnosti podať odvolanie voči*

takémuto rozhodnutiu prvostupňového súdu napriek jeho zrejmej nezákonnosti, nakoľko zákon spája možnosť podania opravného prostriedku voči rozhodnutiu prvostupňového súdu, ktorým sa zruší napadnuté správne rozhodnutie len v prípade, ak súd svoje rozhodnutie o zrušení napadnutého správneho rozhodnutia odôvodní nesprávnym právnym posúdením veci alebo zistením, že skutkový stav, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov.“.

Sťažovateľ ďalej namieta, že predmetom konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 9 Sp 119/2013 bolo preskúmanie neprávoplatného rozhodnutia správneho orgánu, ktoré možno začať len na základe odvolania. Pri preskúmaní správnosti napadnutého rozhodnutia správneho orgánu je všeobecný súd podľa argumentácie sťažovateľa viazaný odvolacími dôvodmi, a teda preskúmava len to, či v konaní pred správnym orgánom nedošlo k porušeniu hmotného alebo procesného práva na základe odvolateľom vznesených námietok.

Podľa sťažovateľa *„V danom prípade mal správny orgán za preukázané zo svojej predchádzajúcej činnosti, že sťažovateľ splňa podmienky materiálnej núdze... Táto okolnosť nebola sťažovateľom v odvolaní žiadnym spôsobom namietaná. Napriek tomu, prvostupňový súd nad rámec podaného odvolania skúmal, a to dokonca vykonaním dokazovania, ktoré je v správnom súdnictve výnimočné a môže k nemu dôjsť výlučne za účelom preskúmania napadnutého správneho rozhodnutia (viď napríklad Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 1 So/112/2010 zo dňa 11. 01. 2011) nad rámec dôvodov uvedených v odvolaní, či boli splnené podmienky materiálnej núdze sťažovateľa, ktoré neboli medzi účastníkmi konania sporné.*

... Správny súd má zákonom uloženú povinnosť preskúmať napadnuté rozhodnutie len v rozsahu dôvodov, ktoré určí žalobca vo svojom odvolaní proti nezákonnému rozhodnutiu správneho orgánu v zmysle § 246c Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. To neplatí výlučne v zákonom ustanovených prípadoch v zmysle § 264c Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 212 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, inak by konal v rozpore so základnou zásadou iudex ne eat petita partium.“.

V súvislosti so svojou argumentáciou sťažovateľ odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 34/2010 z 24. marca 2011 v obdobnej veci a uzatvára, že keďže vo svojom odvolaní žiadal o zrušenie rozhodnutia správneho orgánu na základe nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov, krajský súd konal nedôvodne a nad rámec svojej právomoci, keď skúmal, či sťažovateľ ako žiadateľ spĺňa podmienky materiálnej núdze. Navyše sa krajský súd odvolacími dôvodmi uvedenými v odvolaní proti rozhodnutiu centra zo 4. decembra 2013 podľa sťažovateľa nezaoberal vôbec, a preto porušil jeho právo na spravodlivý proces, z ktorého vyplýva aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkazovými návrhmi prednesenými účastníkom konania.

Podľa sťažovateľa ak krajský súd zastával názor, že rozhodnutie správneho orgánu trpí vadou, ktorá by mohla mať vplyv na zákonnosť rozhodnutia, mal povinnosť zrušiť toto rozhodnutie v súlade s § 250j ods. 2 písm. e) OSP bez ohľadu na to, či sťažovateľ tento nedostatok namietal, keďže len takýto postup predstavuje výnimku zo zásady *iudex ne eat ultra petita partium*. Krajský súd tak svojím nesprávnym postupom a rozhodnutím mal sťažovateľovi odňať možnosť reálne konať pred súdom, keďže rozhodnutím o odvolaní nad rámec odvolacích dôvodov na základe ustanovenia zákona, ktoré nepripúšťa riadny opravný prostriedok, porušil princíp dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania.

Z dôvodu nezákonnosti podal sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9 Sp 119/2013 z 27. júna 2014 odvolanie, a to aj napriek tomu, že podľa jeho poučenia bolo odvolanie neprípustné. Najvyšší súd odmietol odvolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2014 ako neprípustné podľa § 250s druhej vety v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP vo vzťahu k výroku týkajúcemu sa veci samej. Výrok o náhrade trov konania obsiahnutý v rozsudku krajského súdu z 27. júna 2014 však zrušil a krajskému súdu prikázal, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Najvyšší súd sa teda vôbec nezaoberal zákonnosťou rozsudku krajského súdu z 27. júna 2014, ktorú sťažovateľ v odvolaní namietal a „*ktorú by nepochybne bol musel zistiť, ak by o odvolaní konal v rámci sťažovateľom vznesených odvolacích dôvodov, čo mu však citované ustanovenie § 250s druhá veta Občianskeho súdneho poriadku neumožnilo. Je v rozpore s medzinárodnou*

právnou úpravou, predovšetkým Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd..., ak účastník konania nemá priznaný účinný prostriedok nápravy a to s poukazom na jeho čl. 13...“.

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovateľ tiež argumentuje, že zákon síce nepripúšťa riadny opravný prostriedok v prípade, ak bolo rozhodnutie súdu vydané na základe § 250j ods. 3 OSP, avšak najvyšší súd prelomil tento právny názor svojou judikatúrou, podľa ktorej je dôvodom zrušenia rozhodnutia všeobecného súdu vydaného podľa označeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku odňatie možnosti účastníka konať pred súdom (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sžf 87/2013 z 10. októbra 2013).

Sťažovateľ argumentuje aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne rozhodnutím vo veci Beian proti Rumunsku, pričom zdôrazňuje, že *„vzájomne si odporujúca judikatúra vnútroštátneho najvyššieho súdu predstavuje porušenie... článku 6 ods. 1, nakoľko je zásahom do princípu právnej istoty... Sťažovateľ je presvedčený, že sa stal obeťou diskriminácie, nakoľko inému subjektu reprezentujúcemu štát Najvyšší súd Slovenskej republiky ochranu nad rámec zákona priznal, pričom v jeho prípade to odmietol urobiť.“.*

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Sťažnosti sa vyhovuje.

2. Základné práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a na ochranu pred diskrimináciou podľa článku 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušené boli.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Sžo/71/2014-43 zo dňa 28. 01. 2015 a zároveň zrušuje Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Sp/119/2013-24 zo dňa 27. 06. 2014 alebo (alternatívne) Ústavný

súd Slovenskej republiky zrušuje Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6 Sžo/71/2014-43 zo dňa 28. 01. 2015 a vracia mu vec na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný na účet právneho zástupcu sťažovateľa uhradiť náhradu trov konania do 15 dní od doručenia nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Podľa § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie: a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili, b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody, c) proti komu sťažnosť smeruje.

Z § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde zjavne vyplýva, že obligatórnou súčasťou návrhu na začatie konania je návrh rozhodnutia (petit), ktorého sa navrhovateľ domáha. V sťažnosti je síce petit obsiahnutý, nie je však právne perfektný, keďže v ňom absentuje identifikácia „právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu“, ktorým mali byť porušené sťažovateľom označené práva podľa ústavy a dohovoru, čo sťažuje vymedzenie predmetu sťažnosti. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane uvádza, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania (okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone), pričom viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Ústavný súd zdôrazňuje, že inštitút predbežného prerokovania návrhu (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nie je samoučelný, pretože týmto postupom sa skúmajú podmienky konania a bez ich splnenia nie je ústavný súd oprávnený vo veci konať.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

Ústavný súd nie je povinný nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach vyplývajúce z podania sťažovateľa odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 357/2010, III. ÚS 206/2010 a iné).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že označené nedostatky sťažnosti zakladajú dôvod na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Napriek uvedenému ústavný súd s prihliadnutím na požiadavku materiálneho chápania ochrany základných práv a v snahe vyhnúť sa prílišnému formalizmu v rámci predbežného prerokovania preskúmal sťažnosť aj z hľadiska existencie ďalších dôvodov uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti s prihliadnutím na odôvodnenie sťažnosti vyvodil, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na ochranu pred diskrimináciou podľa čl. 14 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Sťažovateľ v rámci svojich námietok poukazuje na skutočnosť, že najvyšší súd napadnutým uznesením odvolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu vo vzťahu k výroku týkajúcemu sa veci samej odmietol ako neprípustné podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 218 ods. 1 písm. b a c) OSP, pričom výrok o náhrade trov konania obsiahnutý v rozsudku krajského súdu z 27. júna 2014 zrušil a krajskému súdu prikázal, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Podľa sťažovateľa sa tak najvyšší súd vôbec nezaoberal zákonnosťou rozsudku krajského súdu z 27. júna 2014, ktorú v odvolaní namietal a *„ktorú by nepochybne bol musel zistiť, ak by o odvolaní konal v rámci sťažovateľom vznesených odvolacích dôvodov“*.

Sťažovateľ svoj názor o prípustnosti odvolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu odôvodňuje aj s poukazom na právny názor vyslovený najvyšším súdom v jeho uznesení sp. zn. 3 Sžf 87/2013 z 10. októbra 2013 a v tejto súvislosti vyslovuje záver, že vzájomne si odporujúca judikatúra najvyššieho súdu predstavuje zásah do princípu právnej istoty a spôsobuje porušenie jeho práva na ochranu pred diskrimináciou, keďže všeobecný súd inému subjektu ochranu nad rámec zákona priznal, avšak v jeho prípade tak odmietol urobiť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

V súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch a o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva pre ústavný súd aj úloha posúdiť pri predbežnom prerokovaní sťažnosti, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre taktiež zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

V napadnutom uznesení najvyššieho súdu, ktorým bolo odvolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu vo výroku, ktorým bolo rozhodnutie centra zo 4. decembra 2013 zrušené podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP a vec bola vrátená centru na ďalšie konanie odmietnuté, sa okrem iného uvádza:

„... Z predloženého spisového materiálu krajského súdu vyplýva, že napadnutým rozsudkom prvostupňový súd zrušil preskúmané rozhodnutie žalovaného správneho orgánu podľa § 250j ods. 2, písm. d/ O. s. p., teda z dôvodu, že rozhodnutie žalovaného správneho orgánu je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov. Navrhovateľ sa opravným prostriedkom podaným proti rozhodnutiu odporcu v danej veci domáhal, aby súd rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci je teda zrejmé, že v prieskumnom konaní súdu bol navrhovateľ v danom prípade v celom rozsahu úspešný, keď opravným prostriedkom podaným proti rozhodnutiu žalovaného správneho orgánu sa domáhal, aby súd napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výrok rozsudku súdu, ako najvýznamnejšia časť rozhodnutia súdu, v zmysle § 159 ods.2 O. s. p. sa stáva záväzným voči účastníkom konania a všetky orgány. Pokiaľ prvostupňový súd preskúmané rozhodnutie žalovaného správneho orgánu zrušil podľa § 250j ods. 2, písm. d/ O. s. p., teda z dôvodu, že rozhodnutie žalovaného správneho orgánu je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov, bude povinnosťou žalovaného správneho orgánu sa žiadosťou navrhovateľa o poskytnutie právnej pomoci opätovne zaoberať, na základe zadovážených dôkazov posúdiť jej dôvodnosť a vo veci opätovne rozhodnúť a v odôvodnení rozhodnutia náležité uviesť dôvody, na základe ktorých rozhodol, tak, aby rozhodnutie bolo jasné, určité a zrozumiteľné nielen pre navrhovateľa ako účastníka konania, ale aj pre laickú i právnu verejnosť.

Zákonodarca v právnej norme ust. § 250s O. s. p. ustanovuje prípustnosť odvolania tak, že odvolanie je prípustné proti rozhodnutiu súdu, ktorým potvrdí rozhodnutie správneho orgánu, a tiež proti rozsudku súdu, ktorým zruší rozhodnutie správneho orgánu z dôvodov uvedených v § 250j ods. 2 písm. a) a b) O. s. p. Právne posúdenie veci patrí do právomoci súdu. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkových okolností daného prípadu dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne a v súlade so zákonom v rozsahu žalobných námietok preskúmal zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu a

dospel k správne mu záveru, že preskúmané rozhodnutie trpí vadou nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov a pre jeho nezrozumiteľnosť. Pokiaľ teda v danej veci prvostupňový súd preskúmané rozhodnutie žalovaného správneho orgánu napadnutým rozsudkom zrušil podľa § 250j ods. 2, písm. d/ O. s. p., proti tomuto rozhodnutiu súdu, nie je prípustné odvolanie, pretože zákonodarca v právnej norme § 246c ods. 1 O. s. p. ustanovuje, že opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti, t. j. v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku ustanovujúcej správne súdnictvo.

Vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci odvolací súd súčasne zastáva názor, že navrhovateľ nie je osobou oprávnenou podať odvolanie proti napadnutému rozsudku súdu prvého stupňa podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 201 O. s. p. Pokiaľ prvostupňový súd napadnutým rozhodnutím zrušil preskúmané rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie, vyhovel v celom rozsahu opravnému prostriedku navrhovateľa, keďže v petite opravného prostriedku navrhovateľ žiadal, aby súd zrušil napadnuté rozhodnutie odporcu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a v dôvodoch opravného prostriedku ako dôvod nezákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu zdôraznil jeho nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu v napadnutej časti týkajúcej sa veci samej podľa § 246c ods. 1, veta prvá O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1, písm. b/, c/ O. s. p. odmietol.“

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené, pričom skutkové a právne závery, na ktorých je založené, nemožno považovať za také, ktoré by popierali podstatu a zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem v predmetnej veci. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09, II. ÚS 98/2012) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

V zmysle svojej ustálenej judikatúry považuje ústavný súd za arbitrárne, a teda protiústavné také súdne rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06). V posudzovanej veci sťažovateľa však o takýto prípad zjavne nejde.

Správne súdnictvo je upravené v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku; konanie súdu v správnom súdnictve má špecifickú právnu úpravu obsiahnutú práve v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, pričom správny súd môže na otázky, ktoré nie sú v piatej časti upravené primerane, použiť ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku. Ide o pravidlo vyjadrujúce vzťah špeciálnych ustanovení (piata časť) k všeobecným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku (prvá, tretia a štvrtá časť), z ktorého vyplýva, že na konanie v správnom súdnictve sa môžu primerane použiť všeobecné ustanovenia tohto procesného kódexu (prvá časť), ako aj ustanovenia pre konanie na prvom stupni a pre opravné prostriedky (tretia a štvrtá časť).

V posudzovanej veci súd prvého stupňa (krajský súd) rozhodol o zrušení preskúmaného rozhodnutia centra zo 4. decembra 2013 podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP. V takomto prípade § 250s OSP odvolanie proti rozsudku vo veci samej nepripúšťa (jeho prípustnosť je *ex lege* vylúčená). Konanie na všeobecnom súde o preskúmanie zákonnosti neprávoplatného rozhodnutia vydaného správnym orgánom (ako to je v prerokúvanej veci), ktoré sa začína podaním opravného prostriedku podľa § 250l OSP a nasl., je konaním dvojinštančným iba v prípadoch, keď všeobecný súd o preskúmanom rozhodnutí správneho orgánu rozhodne podľa § 250j ods. 1 OSP a podľa § 250j ods. 2 písm. a) a b) OSP. Ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené, všeobecný súd uvedie vo výroku rozsudku. Na posúdenie prípustnosti odvolania je rozhodujúci výrok rozsudku všeobecného súdu (§ 250j ods. 4 OSP).

V prípade, ak všeobecný súd rozhodne podľa § 250j ods. 2 písm. c), d) a e) OSP, ide o konanie jednoinštančné, proti rozhodnutiu prvostupňového súdu nie je prípustné odvolanie (k tomu pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 144/2010

zo 14. decembra 2011, sp. zn. 9 So 127/2012 z 28. novembra 2012, sp. zn. 4 Sžr 54/2014 z 27. mája 2014).

Rovnaký názor vyjadril ústavný súd už v náleze sp. zn. II. ÚS 181/2011 zo 14. septembra 2011, v ktorom s odvolaním sa na § 246c ods. 1 druhú vetu OSP uviedol, že vzhľadom na toto ustanovenie je v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku akýkoľvek opravný prostriedok prípustný iba vtedy, keď je to v tejto časti výslovne ustanovené.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej postup súdu v súlade s platným a účinným zákonom (v danom prípade procesnými predpismi upravujúcimi postup súdu v rámci správneho súdnictva) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00).

Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd ako odvolací súd svoje uznesenie ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil a pritom postupoval v súlade s platnou právnou úpravou, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje aj rozdielnym prístupom všeobecných súdov k rozhodovaniu obdobných vecí (pozri v časti I tohto uznesenia citované rozhodnutie najvyššieho súdu, pozn.). Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený

na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach (IV. ÚS 107/2012).

Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľa považuje za potrebné zopakovať svoj ustálený právny názor, podľa ktorého mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Práve plénum a kolégiá najvyššieho súdu sú oprávnené odstraňovať nejednotnosť výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov tak, aby sa chránili okrem iného aj legitímne očakávania účastníkov súdnych konaní. Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa merita veci prejav svojvôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľa za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné napadnuté uznesenie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Na základe uvedeného ústavný súd vo vzťahu k tejto časti sťažnosti dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení, a preto pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Podľa zistení ústavného súdu napadnutý rozsudok krajského súdu (vo výroku v merite veci, ktorú sťažovateľ napáda) nadobudol právoplatnosť 24. júla 2014, pričom sťažnosť bola ústavnému súde doručená 20. apríla 2015, teda zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe tohto zistenia ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. januára 2016